

BUITEN

8^e JAARGANG N°. 5.

ZATERDAG 31 JANUARI 1914.

Schnabel's.
Foto C. Steenbergh.

GEZICHT OP KASTEEL HACKFORT BIJ VORDEN.

van gaas en
in de tropen
's nacht

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

INHOUD:

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST, DOOR WILLIAM LE QUEUX (5)	BLZ. 50
WINTERINTREË, (GEDICHT), DOOR M. COHEN JR.	„ 51
T KASTEEL HACKFORT BIJ VORDEN, DOOR H. J. KREBERS, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 49, 52—55
HET GESTORVEN BROERTJE, DOOR M. P. ZAALBERG	BLZ. 54
MIDDEL TEGEN KIPPENLUIZEN, DOOR V. H.	„ 55
GROUW, DOOR DR. J. B. SCHEPERS, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 56—58
RAAI LOUIS XIV BEELDWERK IN EEN HUIS TE LEIDEN, DOOR WILLEM C. BROUWER, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 58—59
EEN KWELGEEST, (VERVOLG), DOOR L. F. HOOGSTEDEN.	BLZ. 59
MERKWAARDIGE IJSKRONEN, DOOR A. F. v. BEURDEN, GEÏLL.	„ 60
DE JONGE GROOTHERTOGEN VAN LUXEMBURG. ILLUSTR.	„ 60
PRINSES JULIANA, SCHAATSENRIJDEN LEEREND. ILLUSTR.	„ 60

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST

door WILLIAM LE QUEUX.

(Geautoriseerde vertaling.)

(5) **A**NDERS als een vrouw mag men een man, die bekend staat als abnormaal nieuwsgierig, zelden. Men schijnt te denken dat een man met een nieuwsgierigen aard niet te vertrouwen is; dat hij noodwendig een vals karakter moet hebben; ja, een individu, dat er zelfs geen been in zou zien, door een sleutelgat te loeren.

En waarom toch cigenlijk? Nieuwsgierigheid is niets anders dan een sterk verlangen om iets te weten te komen, en voorzeker is verlangen om iets te weten te komen dorst naar kennis. Zoo niemand in het verleden deze dorst gekend had, wat zou er dan van ons terecht gekomen zijn op allerlei gebied? Wat al ontdekkingen op het gebied der natuurkunde, geneeskunst en ontdekkingsreizen zouden dan niet gedaan zijn! Niet dat de mijne tot zulk een ambitieuze hoogte stijgt, want mijn nieuwsgierigheid bestaat enkel in een vurig verlangen zooveel mogelijk te weten te komen omtrent de zaken van anderen, en zoo mogelijk nog meer dan zij zelve er van af te weten. Verachtelijk? Ik weet, dat het dit is — in een man. Maar toch heb ik geen lust om mij van dit verlangen te spenen, of zelfs ook maar te trachten het te overwinnen. En al probeerde ik het, zoo zou het toch ijdel blijken. Het kwaad wortelt te diep dan dat ik ooit zou kunnen hopen het uit te roeien.

En aan deze onuitroeibare ondeugd was het natuurlijk te wijten, dat ik, bijna onmiddellijk nadat ik Rosemary en haar oom verlaten had — ik was bij hen blijven dejeuneren in Hornton Street — een vurig verlangen in mij voelde opkomen, om Gasperini weer te zien, om meer omtrent hem te weten te komen, om zoo mogelijk te ontdekken welke andere vreemde zaken nog in zijn huis te vinden waren.

Tot nu toe had ik nog slechts twee kamers gezien, de kamer waar ik op hem gewacht had, en waar ik later Rosemary's portret gevonden had, en dan het merkwaardige vertrek, dat de wondere collectie goudkarpers bevatte. In een huis van dien omvang moesten natuurlijk meerdere kamers zijn, en ik voelde instinctmatig, dat sommige dezer vertrekken in hooge mate bezienswaardig zouden zijn. En ook die onwettelijke, in-het-geel-gekleede, sinxachtige Egyptenaren, zij schenen geheimzinnigheid uit te stralen. Juist hun zwijgzaamheid en hun voorkomendheid boeiden mijn verbeelding. Had Gasperini veel van dergelijke bedienden? Genoten zij zijn vertrouwen? Deelden zij zijne geheimen? Had hij ze zelf buitgemaakt, om het zoo maar eens uit te drukken, op de gele kusten van Egypte, en ze hierheen gevoerd? En zoo ja, waarom? In welk opzicht waren ze te verkiezen boven Europeesche bedienden? En voorts, vreesden zij hem, ja, leefden zij in voortdurenden angst voor hem, of waren zij integendeel zijn toegewijde slaven?

Ik glimlachte, toen mijn gedachtengang mij weder een voorval

in de gedachten terugriep, dat eenigen tijd geleden in een landstadje had plaats gegrepen.

De bruidegom, die wilde doorgaan voor een Schot van zeer oude familie, had met zijn aanstaande vrouw op den avond voor hun trouwen een serenade ontvangen van twee lange, stoere Schotsche pijpers, gekleed in den tartan van hun vaders clan, en door hem medegebracht van zijn huis in de Hooglanden, „ter eere van de groote gebeurtenis”, zooals de plaatselijke verslaggever het noemde. Maanden daarna, toen hij zijn vrouw in den steek had gelaten, lekte het uit, dat deze oude stamboom niet verder terugging dan zijn vader; dat zijn bakermat in de Hooglanden een mythe was; en dat de „Schotsche opperhoofden”, zooals de bewoners van het plaatsje in Sommerset, waar de trouwplechtigheid had plaats gehad, hen hadden genoemd, in werkelijkheid twee goedgevoede Londenaars waren, die door den bruidegom voor deze gelegenheid in een groot warenmagazijn in Londen waren gehuurd, en in een kostuum gestoken, waarin zij echte Hooglanders moesten voorstellen!

Maar die Egyptenaren van Gasperini waren geen bedriegers van dat genre, of bedriegers van welk genre dan ook. Daarvan was ik zeker. Zij waren echt en onvervalscht. Geen Harrod, Selfridge of Whiteley hield oosterlingen van dat type in voorraad, hoewel zij ze ongetwijfeld hadden kunnen „verschaffen”, indien iemand ze had „besteld”.

Hoe meer ik aan hen dacht, over Gasperini, over wat ik gezien had, en over wat er gebeurd was, vooral over wat er gebeurd was, nadat ik het portret had ontdekt, hoe meer mijn nieuwsgierigheid werd opgewekt. Dien geheelen namiddag verdrongen dergelijke gedachten zich in mijn hoofd.

's Avonds ging ik naar den schouwburg, in de hoop mijn geest wat af te leiden. Maar het stuk verveelde me. De spelers leken enkel marionetten. Wat ze zeiden was gekunsteld en geesteloos. Hun gebaren waren echte tooneelgebaren. Voortdurend stond Gasperini's knap, olijkleurige gezicht, met het breede, verstandige voorhoofd, den beweeglijken mond met de gave, witte tanden, het zorgvuldig gladgestreken en gescheiden zwarte haar, en bovenal die felle, ernstige, doordringende, gitzwarte oogen, voor mij.

In mijn verbeelding zag ik dit alles zoo duidelijk en naar het leven, dat het was alsof ik mijn blik er in werkelijkheid op gestigd had.

In de menschenmassa, die uit het theater kwam, werd ik aangedrongen tegen Maynard Drew, dien ik niet weer gezien had sinds den dag waarop wij in denzelfden trein van Brighton waren gekomen. Hij groette mij met een knipoogje, en stak vervolgens zijn arm door den mijnen, een handelwijze, die me niet aanstond, doch ik kon er niet toe komen hem dit te zeggen. Ik houd heelemaal niet van „uit de hoogte zijn”, of van 't aannemen van airs, maar evenmin van te groote gemeenzaamheid van de zijde van lieden, die me koud laten. Ik wist, dat Drew eenigszins een „snob” was, hoewel de onschuldige, zij 't ook meer of min verachtelijke tekortkoming, „snobachtigheid” genaamd, minder dan ergens anders misschien, in de City voorkomt, wat te danken is aan het feit, dat City-men te veel de macht van het geld zien. Hij was er zich zeer wel van bewust — zooals ik dit eveneens was — dat zijn vrienden hem straks arm in arm met mij zouden zien loopen, iets, dat, naar hij meende, indruk op hen zou maken.

„'n Verduiveld goed stuk, vindt je niet?” vroeg hij, terwijl wij ons een weg baanden door de goedgekleede, druk-pratende menigte. „Die nieuwe acteur is allemachtig vermakelijk. Je zult zien, dat hij het publiek stormenderhand voor zich inneemt, let maar 's op wat ik zeg”.

Menschen, die hun zinnen eindigen met „let maar eens op wat ik je zeg”, vind ik al bijna even vervelend als zij, die zeggen: „zoo'n vent ben ik nou!” Drew was aan deze beide zegswijzen verslaafd. Ik kon niet naar waarheid zeggen, dat ik zijn waardeering van den nieuwen acteur deelde, want de gedwongen grappigheid van den man had me vreeselijk verveeld, en dus maakte ik gebruik van den middenweg, door te zeggen: „Ja, kwaad was ie niet”.

„Zoo”, antwoordde hij luchtig, „dus je vindt, dat hij enkel „niet kwaad” is. Je bent blasé. Ik vond hem uitstekend, allemachtig goed”.

„Ik ben heelemaal niet blasé”, riep ik snel uit. De blasé-pose is een vorm van gemaaktheid, die ik ten zeerste afkeur. Weinig dingen ergeren mij meer dan te luisteren naar de holle gesprekken van jeugdige menschen, die doen alsof zij blasé zijn, en feitelijk nog niets van de wereld gezien hebben. De minst blasé man, dien ik ooit gekend heb — ik had het voorrecht een paar maal met hem te spreken, was onze overleden koning. En toch was hij een man, die meer dan enig ander blasé had kunnen zijn.

„Nu, als je dan niet blasé bent”, antwoordde Drew, „is het eenige wat ik kan zeggen, dat je erg moeilijk te voldoen bent, of dat je geen gevoel voor humor hebt. Er is maar één ding, dat zou kunnen verklaren waarom je hem niet grappig vindt”, ging hij grinnkend voort.

„En wat mag dat wel zijn?” vroeg ik achteloos.

„Dat je verliefd bent. Als iemand verliefd is, vindt hij nooit iets of iemand vermakelijk. Hij beseft dan zelfs niet het humoristische van zijn eigen positie. Van verliefdheid gesproken, je volgt mijn gedachtengang natuurlijk wel: heb je onze vriendin Rosemary al weer gezien, nadat zij en ik samen van Brighton kwamen?”

Onze vriendin Rosemary. Onze vriendin! Ik hield den adem in. Onbeschaamde vlegel! Het kostte me werkelijk zelfbeheersching

mij niet woedend tot hem te wenden en hem te vragen hoe hij op dien toon over juffrouw Calvert durfde spreken. Maar plotseling bedacht ik, dat hij natuurlijk niets van ons engagement afwist. Maar toch, niettegenstaande dit, ergerden zijn toon en optreden mij in hooge mate.

Ik wist zeer beslist, dat hij Rosemary Calvert niet meer dan drie of vier maal ontmoet had. Wat had me toch bezeten hem aan haar voor te stellen, vroeg ik me nu af, zooals ik trouwens reeds meermalen vóór dien gedaan had. En toen herinnerde ik mij, dat wij dien dag elkaar allen ontmoet hadden onder omstandigheden, die het bijna onmogelijk maakten hem niet aan haar voor te stellen. Indien ik het toen niet gedaan had, zou deze nalatigheid al te zeer in het oog zijn gevallen, en hem te diep gekwetst hebben. En al was hij een vervelende vent, toch had Maynard Drew per slot van rekening een massa goede eigenschappen. Hij was bijzonder goedgehartig, en bijna dom-kwistig met zijn geld. Meer dan eens, als ik met hem liep, had ik hem heimelijk een gulden of daalder in de hand zien stoppen van den een of andere armen drommel, wiens haveloosheid en hongerig gezicht hem plotseling getroffen hadden. En hij had dit niet gedaan om indruk op mij te maken.

Ik had city-men, die hem kenden, en zelfs zeer goed kenden, dikwijls van hem hooren zeggen, dat hij in zijn hart een goede vent was. Sommigen van hen had ik hem ook wel eens hooren betitelen met den naam van dwaas, om de wijze, waarop hij met zijn geld gooide. „Onverstandige liefdadigheid” noemden zij het. Nu, ik voelde, dat, indien ik zaken te doen had, ik dit liever zou doen met iemand als Maynard Drew, dan met de meeste van deze hardvochtige, vasthoudende „goede zakenlieden”, die hem om zijn vrijgevigheid veroordeelden. Ja, als ik van iemand hoor spreken als van „een uitstekend man van zaken”, dan weet ik dat de betrokkene iemand is, met wien men moet oppassen. Hij zal je het vel over de ooren halen, en probeeren je een vlieg af te vangen, wáár hij maar kan. En natuurlijk is dit volkomen in orde: zaken zijn zaken.

Dit alles schoot zeer snel door mijn brein. Ik ben vergeten wat ik precies antwoordde op Drew's gezegde, dat me zoo geërgerd had.

Wij stonden nu buiten den schouwburg te wachten op een taxi, want Drew had er op gestaan, dat ik met hem mee zou gaan „wat eten”, en eindelijk had ik zijn uitnoodiging aangenomen.

Het moge onaangenaam, ja zelfs verwaand klinken, maar ik kon mij het feit niet verbloemen, dat hij hoopte, dat aan het souper de een of ander van zijn vrienden ons tesamen zou zien. Ik wist, dat zijn hoogste ambitie omgang met een lord was, en bij gebrek aan een lord, verschaftte een zoon van een lord hem vermoedelijk al niet veel minder voldoening.

Wij soupeerden samen in het Carlton restaurant; met minder was hij niet tevreden. Ik voor mij had liever een kotelette in een wat minder drukke gelegenheid gegeten. Nauwelijks hadden wij den wintertuin betreden, of hij zag verscheidene kennissen, tegen wie hij beschermend knikte. In de eetzaal kreeg hij nog meer vrienden in het oog, en ik merkte op dat zich een uitdrukking van groote voldoening over zijn gelaat verspreidde. Ik voelde, dat ik geëxploiteerd werd, of zal ik zeggen, als een groot man op den voorgrond geschoven werd? Persoonlijk houd ik van het gezelschap van lieden, die me amuseeren, het doet er niet toe welke hun positie in het leven is. Suffe lieden, die toevallig een titel hebben, wekken een neiging tot geeuwen in me, en ik moet ronduit zeggen, dat er vele leden onder de „haute volée” zijn, die ik ontzaglijk oninteressant vind.

Doch hoe dit zij, het uitstekende soupertje, dat hij mij voorzette, of misschien was net ook wel de Pommery, maakte, dat ik mededeelzamer tegen hem werd dan ik anders wellicht zou geweest zijn. Wat was er eigenlijk tegen, dat hij een zwak voor titels had? Dat was per slot van rekening een onschuldige neiging. En ook was het minder dwaas dan het haken naar omgang met lieden, die geen andere aanbeveling hebben dan hun geldbuidel, een neiging, die sommige mijner kennissen vertoonen. Wij begonnen juist aan de ganzenleverpastei, toen ik het gesprek handig wist te brengen op het onderwerp, dat dien geheelen middag en avond den boventoon in mijn denken had gevoerd.

„Ik zou Gasperini wel eens willen hooren spelen”, merkte ik zoo terloops op. „Ik heb hem nog nooit gehoord. Wanneer speelt hij weer? Weet je dat misschien ook?”

„O, zeker, den negentienden geeft hij een concert met orkestbegeleiding in Queen's Hall”, antwoordde hij dadelijk — ik wist dat hij een trouw bezoeker van concerten was — „met het nieuwe Symphonie-orkest, en natuurlijk zal Landon Ronald hem begeleiden. Hij zal het Concert van Mendelssohn geven. Je moet hem heusch eens gaan hooren, zeg — heusch. Ik begrijp niet dat je nog nooit naar een concert van hem bent geweest”.

„Je vergeet, dat ik geen musicus ben zooals jij”, zeide ik. „Muziek spreekt niet tot mij, tenminste niet dat soort van muziek”.

Hij lachte.

„Ik een musicus?” riep hij uit. „Cyril, je vleit me. Ik wou dat 't waar was. Ik geef toe, dat ik veel van muziek houd; maar dat is niet hetzelfde. Wat jou woorden aangaat, dat dat soort van muziek niet tot je spreekt, — nu, wacht maar tot je Gasperini het Mendelssohn-Concert hebt hooren spelen”.

„Ik ga erheen”, zeide ik vastbesloten, — en met aldus een besluit te nemen had ik een reden temeer boven en behalve nog mijn verlangen hem te hooren spelen. „Dus den negentienden 's middags, zeg je,” voegde ik erbij, en terwijl ik uit mijn vestzak

een klein aantekenboekje haalde, dat ik altijd teerde ik den datum.

„Heb je hem ooit weer gesproken na den dag da van Brighton kwamen?” vroeg Drew.

Ik aarzelde.

„Ja”, zeide ik een oogenblik later, „dat heb ik. Ik ben erteren zijn goudvisschen wezen zien. Hij had mij gevraagd ze te komen kijken”.

„O, die goudvisschen!” riep Drew met plotselinge belangstelling uit. „Ik heb er wel van gehoord. Ik heb heel wat verhalen gehoord over Gasperini's zonderlinge voorliefde. Vertel me 's wat meer van die visschen”.

„Nu, er is niet veel van te vertellen”, zei ik voorzichtig. Ik voelde, dat Maynard Drew de laatste was, die ik in mijn vertrouwen zou willen nemen. „Hij heeft werkelijk een heel mooie collectie goudvisschen. Hij bleek een enthousiast verzamelaar van allerlei goudvisschen te zijn”.

„Ja, dat weet ik, dat weet ik allemaal wel”, zeide Drew bijna ongeduldig.

„Maar is er niets mysterieus' aan die visschen, of aan enkele ervan? Zeggen ze niet van ze dat ze hem op een eigenaardige manier beïnvloeden? Ik heb er eigenaardige geruchten over gehoord”.

„Hem beïnvloeden? Hoezoo?”

„Dat vraag ik jou juist. Men zegt, dat Gasperini dagelijks uren door brengt met stil naar die visschen te zitten staren. Men zegt, dat ze op de een of andere manier zijn spel beïnvloeden, zijn genie stimuleeren, zijn zenuwen tot kalme brengen. Ik weet al niet wat. 't Zal wel allemaal onzin zijn, en ik denk dat die verhalen allemaal verzinsels van de couranten zijn, of misschien wel van zijn persagent — als hij er die tenminste op nahoudt. Ik geloof anders wel, dat zelfs een man als Gasperini niet boven een persagent verheven is, om zijn roem nog te verhoogen. Sommige lui zijn nooit tevreden met hun succes. Maar hoe dan ook, ik zou toch wel 's willen weten wat er van die verhalen waar is, en of ze reden van bestaan hebben!”

„Ik vrees dat ik je niet wijzer kan maken”, zeide ik. „Natuurlijk is het een algemeen bekend verschijnsel, dat het kijken naar goudvisschen, die langzaam al maar door hun kom rondzwemmen, een kalmeerenden invloed op de zenuwen uitoefent. Dat is dan ook de reden, dat je ze zoo dikwijls vindt op plaatsen waar de menschen heengaan voor een rustkuur. Daarom hebben ze ze ook in het Turksche bad in Jermyn Street en in andere baden. Je zult het toch ook wel eens gezien hebben, dat de lui, terwijl zij zitten af te koelen, almaar zitten te staren naar groote kommen met goudvisschen erin”.

„O ja, dat heb ik dikwijls gezien”, antwoordde Drew. „En ik heb me honderdmaal afgevraagd, wat die visch er deed. Ik vroeg het eens aan een knecht; de vent begon te grinniken als een dwaas, maar gaf geen antwoord. Ik kan die verwenschte dingen niet zien. Ik word er dol van. Maar zeg me eens, zijn er geen merkwaardige dingen in Gasperini's huis te zien?”

„Wat voor merkwaardige dingen?”

„Ja, dat kan ik niet precies zeggen, als je 't me zoo vraagt. Maar als je, net als ik, veel met musici en muzikliefhebbers omging, zou je ook wel een massa zonderlinge praatjes over Gasperini gehoord hebben. Ze zeggen, dat hij een dwaas is, een volmaakte dwaas. En dan antwoord ik altijd: waarom zou hij niet? Een genie heeft het recht om een dwaas te zijn, als hij dat graag wil; dat antwoord ik dan altijd, hoewel iemand die een dwaas is zonder meer, natuurlijk veel kans loopt opgesloten te worden. Als ik Gasperini's genie had, zou ik er niks op tegen hebben twee of drie dwazen tegelijk te zijn, vooral als ik zijn inkomen dan had. Ik heb den buitenkant van zijn huis in St. John's Wood wel eens gezien. Dat op zichzelf is al een nachtmerrie. Wat? Heb je ooit zulke ramen gezien, wat? Niemand die niet een klein tikje van den molen beet heeft, zou zulke ramen in zoo'n huis dulden. Ze zeggen, dat hij ze er allemaal in heeft laten zetten”.

„Ja, ze zullen er vermoedelijk wel niet in gegroeid zijn”, merkte ik nadenkend op. *(Wordt vervolgd.)*

WINTERINTREE.

De winterwind, de kille winterwind!
Daar veegt-ie de straat, wat stof gaat stuiven
Hoe donker grauwet de lucht, en gind
Nog donkerder wolkenlagen naderschuiven.

De kaal geblazen straat. De huizenkasten
Gesloten stroef staan naast mekaar.
De schrale kruinen van wat boomemasten
Ze zwaaien met een klagelijk gebaar.

All' kleurigheid is weg. Verlaten!
En koud-grauw nou sombert de stad.
De winter is 'r; hij heeft de kale straten,
De donkre huizen, in z'n greep gevat.

M. COHEN JR.

BERICHT.

Het slot van het artikel „Een Nederlandsche rasvee-fokkerij” wordt in een der volgende nummers opgenomen.

Verbetering. In No. 4, blad. 44, 2e kolom, regel 31 v. o. staat toeterijs; lees: *stoeterij*.

Foto C. Steenberghe.

KASTEEL HACKFORT, ACHTERZIJDE.

'T KASTEEL HACKFORT BIJ VORDEN.

DE gedaante van een landschap verandert steeds en dat wel te sneller bij toeneming der welvaart van de bewoners, als gevolg van gewijzigde omstandigheden. Zoo verdwenen de natuurwouden der oudheid en zelfs de bosschen om de adellijke huizingen krompen gaandeweg in.

De uitgebreide woeste streken, het schier oneindig jachtgebied der machtige edelen, werden ontgonnen en in bouw- en weiland herschapen.

Daarbij kwam, dat tegen de geduchte vuurwapenen van den nieuwen tijd de grachten, wallen, poorten en muren der kasteelen den bewoners geen bescherming meer konden verleen. En daar deze 't vrije uitzicht en 't maatschappelijk verkeer belemmerden, werden ze, op enkele uitzonderingen na, uit den weg geruimd. Eveneens werden de kasteelen, te voren versterkte burchten, door gewapende manschappen verdedigd en in tijden van oorlog zelfs dienend om den bewoners der omstreken een veilig toevluchtsoord te bieden, steeds meer tot gemak en gerief der bewoners ingericht.

Na een brand of eenig ander onheil werd zulk een kasteel vaak geheel of gedeeltelijk gemoderniseerd. De kolossale steenblokken, waaruit oorspronkelijk de muren waren opgebouwd, werden door gewone tichelsteenen vervangen.

Toch bleven sommige van die kasteelen de kenteekenen hunner oorspronkelijke bestemming behouden in hun wachttorens en de verbazend dikke muren, waaruit ze zijn opgetrokken.

Zoo blijven ze, evenals tal van kerkgebouwen, vertegenwoordigers van een vroeger tijdperk onzer historie.

En niet zelden herinnert ook hun omgeving aan 't verleden. Dit is onder andere 't geval bij 't oude Huis te Vorden en evenzeer bij 't Huis te Hackfort.

Opmerkelijk is 't intusschen, hoe weinig er in den loop der eeuwen is geboekt geworden van de geschiedenis der adellijke bewoners en alméde van de bevolking der streek.

Vrij zeker is dit voor een goed deel toe te schrijven aan de lijfeigenschap, die de bevolking drukte en zelfs in meerder of mindere mate tot in den nieuweren tijd bestaan bleef, tengevolge waarvan er van een vrije ontplooiing der geesten wel geen sprake kon zijn.

Daarbij kwam nog de minachting, door de edelen eertijds voor de kunsten des vredes, waaronder ook die van lezen en schrijven, aan den dag gelegd.

Zoo vinden we van de vroegere bewoners van menig kasteel weinig meer geboekt dan 't geslacht-register, 't welk een groote overeenkomst toont met dat van den Bijbel: „Abraham gewon Isaäk en Isaäk gewon Jakob en Jakob gewon Juda”, enz. Maar die Bijbelsche namen spreken tot verstand en verbeelding beide, omdat we een schets van hun persoon en hun lotgevallen bezitten, terwijl die adellijke stamhouders aan ons zielsoog voorbijgaan, als vluchtige schaduwen op den witten wand.

Voor al de eigenlijke volksgeschiedenis ligt in de landbouwende streken vrijwel in 't duister der eeuwen gehuld.

In die gewesten, waar tengevolge van zeevaart, handel en nijverheid al voor honderden jaren een vrije burgerstand ontstond, is men in dit en menig ander opzicht gelukkiger geweest. De hoofdgebeurtenissen zijn er geboekt geworden en de oorzaken, die ze hebben voorbereid, worden vaak ook uit de letterkundige gewrochten dier dagen gekend.

Doch enkele malen kwam er ook in deze gewesten een ongewone verschijning op den voorgrond treden, die de fantasie des volks ruim voedsel bood en de pennen der geschiedschrijvers in beweging bracht.

Zulk een verschijning was heer Berend van Hackfort.

Zijn leven en werken zijn al vaak verteld.

In zijn verdienstelijke „Geschiedenis van het Land van Berkel en Schipbeek”, (uitgave J. H. Scheen te Lochem) verhaalt mijn vriend Heuvel ze op deze, hem kenschetsende wijze:

„Een jonge man, in schilderachtig gewaad, zwerft in gezelschap van een blinden liereman van kasteel tot kasteel, van stad tot stad.

De jongeling zingt romancen en liederen en de blinde tokkelt zijn lier en begeleidt het gezang.

't Zijn een paar minnezangers, zooals er in de middeleeuwen vele rondtrokken. Als zij op een avond in de ridderzaal van een slot zijn genoodigd en het gezin verzameld is, heffen zij aan van Karel den Grooten en zijn helden; van koning Athur met zijn ridders van de tafelronde; van de heilige Graal en van de liefde tot de uitverkoren jonkvrouw.

Soms ook zingen ze een volkslied, b.v. „Het daghet in het Oosten”, of het reislied der landverhuizers in de 14de eeuw, „Naar Oostland willen we varen”, of wel:

„Wie wil hooren een nieuw lied?

En dat sal ic u singhen,

Hoe Gheraert van Velsen graat Floris verriet,
't Zijn wonderlicke dingen”.

Die jonge man is een zoon van edelen huize. Hij is geboren op het slot Hackfort bij Vorden omstreeks 1475.

Zijn vader, heer Jacob, was misschien wat streng en de zoon bezat onstuimig bloed.

Dat kon op den duur niet goed gaan.

De knaap ontvluchtte heimelijk het ouderhuis en zwierf geruimen tijd als troubadour de wereld door.

Dat was juist een leventje voor zijn onrustige natuur: alle dagen nieuwe tooneelen. Nu eens genoten ze weelde en overvloed, dan weer moesten ze met een sober maal en een armelijk dak tevreden zijn. Men moet zich weten te behelpen".

Intusschen: ook dat leven vol wisselvalligheden, verloor op den duur voor den jeugdigen avonturier zijn aantrekkelijkheid.

Telkens weer bloot te staan aan harde bejegeningen, aan koude en nijpend gebrek is heel moeilijk, vooral wanneer men betere tijden gekend heeft.

Hij nam dan ook afscheid van zijn muzikalen meester.

Hij achtte 't evenwel niet raadzaam om de rol te spelen van den verloren zoon en tot het ouderlijk huis terug te keeren.

De ontvangst daar zou, naar hij vreesde, alles behalve hartelijk zijn.

Daarom zocht en vond hij werk bij een schoenmaker.

Terwijl hij er in de werkplaats aan de straat op een dag zat te passen, te meten en te kloppen op een schoenzool, kwam toevallig zijn vader voorbij. Deze herkende hem en nam hem mede naar huis.

Ja, daar zat hij dan weer op het vrij eenzaam gelegen oudvaderlijk kasteel, te midden der bosschen, van de buitenwereld als afgesloten door dubbele grachten en zware muren en poorten.

En als hij zich de ongenade van zijn strengen vader op den hals haalde, dan waren er tuchtmiddelen genoeg om hem tot reden te brengen, waaronder als 't er spande niet te vergeten de zware, duistere gewelven van de slot-gevangenis.

Daar zat hij, een wilde vogel in een kooi.

Zoo iets was op den duur voor hem niet om uit te houden.

Heer Jacob schijnt dit ook te hebben begrepen. Niet lang daarna toch vinden we Berend aan 't hof van hertog Karel. En hier was hij in zijn element.

Hij werd 's Hertogs rentmeester (1519), drost van 't Graafschap (1521), drost van Diepenheim (1524), Stadhouder van Harlingen, drost van 't Oldambt en ambtman van de Over-Betuwe. Hij vertegenwoordigde den Hertog als gezant en onderhandelaar en leende hem wel eens groote sommen gelds. Daarenboven diende hij hem als krijgsman. Als gezant zei hij op een samenkomst waar over den vrede tusschen de Gelderschen en de Overijselschen onderhandeld werd:

„Gij Overijselaars moogt wel weten, dat wij Gelderschen steeds de lans aan de deur en uw duimen in onzen mond hebben”.

Waarop burgemeester Swaefken van Deventer antwoordde: „Heer Landvoogd! wanneer gij waant onze duimen in den mond te hebben, is 't meer dan tijd dat wij ze terugtrekken eer we gebeten worden. Ik zeg u: nimmer zal de Hertog meester worden van dit goede land en thans zullen we doen, waaraan wij nog nooit gedacht hebben”.

Heer Jacob moet in 1504 gestorven zijn.

In dat jaar toch had er een boedelscheiding plaats tusschen Berend en zijn ouderen broeder Hendrik, onder leiding der moeder.

Hendrik kreeg het huis te Vorden met toebehooren, het erf binnen de poort, den watermolen, den windmolen en oliemolen, benevens het „molenblik”; het dorp Vorden; het land op de Woert; het vijfmarkleken met name het erve en goed to Yonck; de Voskamp en de Kubbe; de helft van 't Meddeler en twee deelen van de Wiersse.

Berend erfde 't huis te Hackfort met den molen; de Wiersser tienden en de tienden over Hackfort, grove en smalle.

Beide broeders hielden hun recht in de kerk en verder hun eigenhoorige en cijnsbare lieden onder de huizen Vorden en Hackfort.

De tijd der toenmalige binnenlandsche beroerten liep gelukkig nog gedurende zijn leven ten einde.

Keizer Karel V werd heer van Gelderland. Berend van Hackfort bleef echter ook onder 't nieuw bewind gehandhaafd als Schultis van Zutphen en hem werd een pensioen toegekend van / 300 's jaars.

In 1557 stierf hij en werd in de kerk te Vorden in den grafkelder der Hackforts bijgezet nevens zijn echtgenoot, die 't jaar te voren was overleden.

De zerk, die zijn graf dekte, is onder den toren in den muur ingemetseld. Hij is door de stappen der kerkgangers nog al aanmerkelijk beschadigd en daarom heeft men hem hier een betere plaats gegeven. De gevreesde veldoverste is er op afgebeeld met zijn zwaren baard, de handen gevouwen. Er naast liggen o.a. zijn harnas, helm en strijdbijl, alles in half verheven beeldwerk.

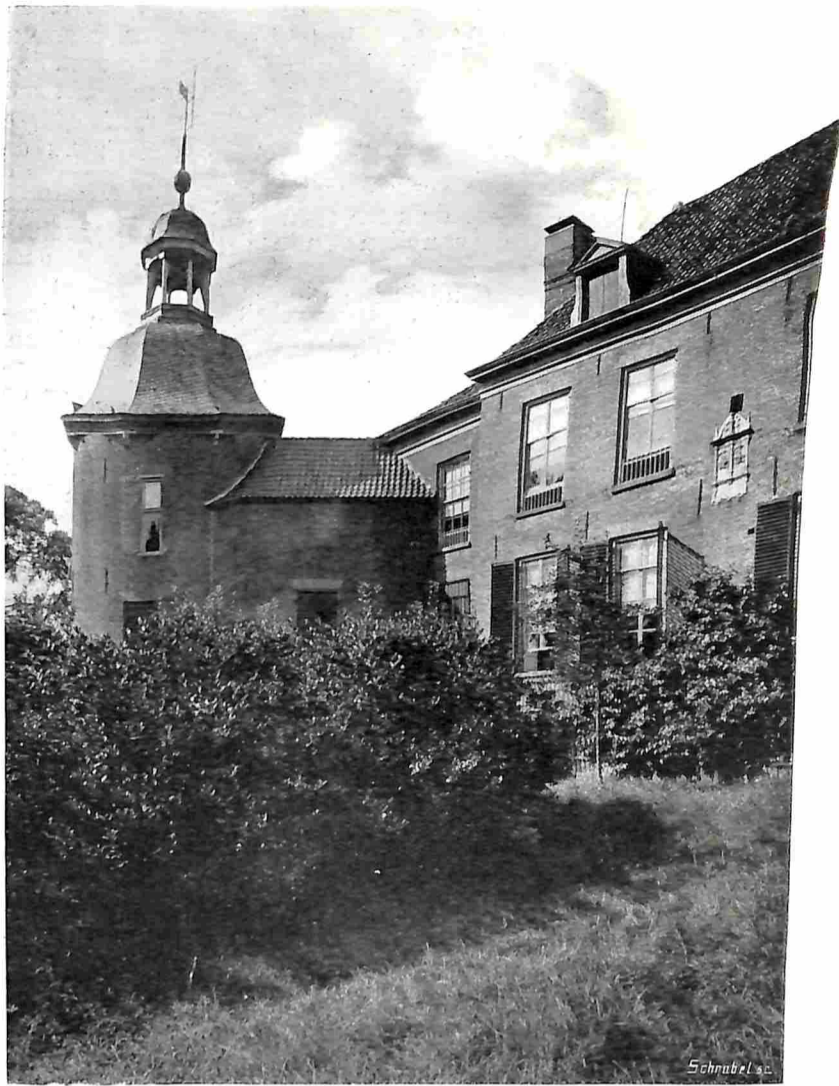

Foto C. Steenberg.

KASTEEL HACKFORT. DE WACHTTOREN AAN DE ZUIDZIJDE.

Daar hij geen zonen had, gingen zijn bezittingen over op zijn dochters.

Eén dezer bracht door haar huwelijk met Goosen van Raesfelt Hackfort aan dit geslacht. Hun kleindochter huwde met Borchard van Westerholt en daaruit sproot de tegenwoordige eigenaar Borchard Frederik Willem baron van Westerholt.

Stil en ernstig verheft zich daar* nog steeds in een schoone, vruchtbare streek achter prachtige boomgroepen het aloude stamslot der Hackforts.

Statige, lommerrijke lanen gaan er in drie verschillende richtingen van uit. Een straatweg leidt van daar naar 't dorp Vorden ter ééne en naar Wichmond ter andere zijde. Van beide is 't ongeveer een half uur gaans verwijderd. 't Ligt aan de Hackfortsche beek, een weinig hooger op uit de samenvloeiing van de Vorden-

Foto C. Steenberg.

DE INGANG VAN KASTEEL HACKFORT.

sche- en de Hissinkbeek ontstaan. 't Is, althans voor zoover de grondslagen betreft, eeuwen oud, want de muren vooral beneden zijn verbazend dik. Vlak bij verheft zich de bekende watermolen schilderachtig tusschen 't geboonte. Schuimend en bruisend stort er zich het heldere water in de molenkolk, na vooraf 't groote scheprad te hebben in beweging gebracht, dat daarbinnen de zware molensteenen drijft.

Twee zware wachttorens verheffen zich aan weerszijden van 't kasteel, waarvan vooral de achterkant zijn antiek karakter behouden heeft en in bouw aan dien van 't kasteel te Ruurlo doet denken.

De eigenaar was zoo vriendelijk ons het inwendige van 't kasteel te toonen en ons de meest mogelijke gegevens te verstrekken, waarvoor we hem hierbij openlijk dank zeggen. Voor oudheidkundigen hier heel wat te genieten. De familieportretten aan de wanden zijn, voor deze deel althans, door bekende meesters geschilderd. Onder deze was er één, dat heer Berend, bovengemeld, zou voorstellen. Zijn voorkomen is niet onsympathiek. Zijn karakter moet dit ook niet zijn geweest. Er wordt van hem verhaald, dat, toen de blinde liereman, met wien hij als knaap de wereld was in gegaan, oud en behoeftig bij hem aanklopte om onderstand, hij dezen bij zich hield. Hij liet voor hem een huisje bouwen zonder ramen, — de man was immers blind, — en voorzag in zijn levensonderhoud tot aan zijn dood.

De twee monumentale steenen leeuwen bij den ingang van 't kasteel zijn volgens deskundigen, ware meesterstukken. In hun voorpooten houden ze de familiewapens.

Het bosch naast het kasteel is klein, maar gezellig. Keurige wandelpaden slingeren er door heen en op de mooiste punten geven banken gelegenheid tot rusten. Op verschillende plaatsen is de bodem bedekt met lelietjes van dalen.

Dat de streek hier al verscheiden eeuwen menschelijke bewoners telde, blijkt wel uit het feit dat Wichmond in 't jaar 800 al een christenkerk bezat. Ze was van hout gemaakt en werd ongeveer vijf eeuwen naderhand door den IJselstroom verzwolgen en door een steenen kerkgebouw vervangen.

En in 1121 vinden we al gewag gemaakt van een kapel te Vorden. 't N. W. gedeelte der tegenwoordige Nederd. Hervormde kerk, naar ouden trant uit zwaren tufsteen opgetrokken, is waarschijnlijk de voormalige kapel.

In hoever een en ander met de stichting van 't kasteel Hackfort als algemeen toevluchtsoord mer omwentelen in die woelige tijden, in verband staat, is niet mer na te gaan.

't Kasteel schijnt oorspronkelijk het eigendom van de Bronkhorsten te zijn geweest.

Foto C. Steenbergh.

KASTEEL HACKFORT. TRAP IN DE HAL.

In 1324 werd het gekocht door een zekeren Jacob van der Weelle.

In 1369 was eigenaar Gerrit van Baecke, geheeten van Hackforde!

Sedert de laatste helft der 14de eeuw ging het huis steeds door huwelijk of erfenis van den een op den ander over.

't Was eertijds een versterkt kasteel met voorburg en vesten en had nog in 1582 Staatsch garnizoen.

In 1598 werd het door brand vernield, en door Borchard van Westerholt herbouwd.

Mannen als Maarten van ^{*}Rossum en Berend van Hackfort zouden in de tegenwoordige maatschappij niet meer voegen.

Niet enkel de muren om de ridderkasteelen werden opgeruimd, ook de scheidsmuren, die de verscillende Nederlandsche gewesten, ja zelfs de volken verdeelden, zijn of worden althans gaandeweg gesloopt. En vaker de ridders uit den voortijd de leuze deden klinken: „Branden en blaken is het sieraad van den oorlog”, daar deed onze tijd het Vredespaleis verrijzen, getuigenis gevend van 't streven van ons geslacht om te komen tot een maatschappij, gebaseerd op den grondslag van „Vrede door Recht”.

H. J. KREBBERS.

Overneming verboden.

HET GESTORVEN BROERTJE.

DIEN middag kwam Wim niet met zijn gewone onstuimigheid binnenrennen.

Bedaard ging hij zitten, legde de handjes, recht uitgestoken, voor zich op tafel en keek de clubjes-juffrouw en de andere jongens langzaam gewichtig aan.

— Mijn broertje is in het ziekenhuis, kwam het na een poosje, als niemand iets vroeg, zakelijk, kort — en zijn dunne lippen sloten zich weer, als met een hap.

Een algemeen zwijgen scheen verdere mededeeling te verwachten. — Eergisteren gegaan. Veertig graden heet. In zijn knie gesneden — tweemaal. Morgen ga ik er heen.

Voor de juffrouw luisterde met veel belangstelling, maar ging toch door met het ordenen van haar spel, wel wetend de oproerigheid van de kinderen die, even getemd, dadelijk weer zou losbarsten als het gehoorde wat verwerkt was.

— Mijn zusje Marie is er al geweest; je weet wel, juffrouw, die ken je. Moeder gaat alle dagen. Ze hebben vruchten voor hem meegenomen — dat mag, juffrouw, vruchten. Maar lekkers niet, dat mag niet. Wist je dat, juffrouw?

— Ja wel, Wim — en dat is maar goed ook.

— Nou maar vruchten dan wel. En hij eet ze ook, maar ik heb niets om mee te nemen.

— En zou je graag wat meenemen?

— Ikke?

— Ja Wim, jij. Voor een dubbeltje, kan je daar iets voor koopen?

— Bananen.

— Prachtig. Geef mijn tasch maar eens aan.

— Die gekke, die daar hangt?

— Ja die. Vind je hem zoo gek?

— Zoo groen.

— Nu die groene dan. Neem er zelf mijn beurs maar uit!

— Jongens! Kijk es! Ik zit in der tasch! — Die?

— Dank je, ja — hier is het dubbeltje.

Wim neemt het, kijkt er naar, draait het eens om, kijkt weer, steekt het in zijn rechter broekzak, haalt het er dadelijk weer uit om het links te doen verdwijnen. Dan schijnt hij toch de beide broekzakken niet erg te vertrouwen en vraagt aan de juffrouw of die het bewaren wil — omdat het zoo kleverig wordt in zijn hand.

— Doe het in je zakdoek.

— Ja.

Van onder zijn buis komt een vuile, roode zakdoek te voorschijn. Dan staat Wim op van zijn stoel om den doek zorgvuldig te kunnen uitspreiden over de zitting. Hij duimelt er, wat aan en knoopt eindelijk het dubbeltje, met handigen draai, in een punt.

— Nu in mijn kiel — nee — in mijn broek. Klaar.

De andere jongens, die al deze bewegingen oplettend gevolgd hebben, vinden ook, dat het klaar is en roepen om het spel. Ook Wim zet zich tot meedoen.

— Juffrouw wat vind je lekkerder, dikke of lange?

— Wat Wim?

— Bananen. Of ik dikke of lange zal nemen. Ze geven me er best drie.

— Ja — dat weet ik niet; als ze maar mooi zijn. Geel en niet rot. Ik zou er maar twee nemen, dan heb je goede.

— Ja.

— Juffrouw, zou ik ze nu dadelijk koopen of morgen? Maar morgen is het Zondag.

— Vandaag koopen. Dat is veel beter.

— En zou ik ze dan in mijn broek laten zitten of aan moeder geven om te bewaren?

— Aan moeder geven.

— Ja.

Ondertusschen hebben de jongens met veel bedrijvigheid en ruzie de verdere voorbereidselen tot het spel ter hand genomen en wordt er eindelijk begonnen.

Ook Wim speelt ijverig mee — alles vergeten. Als er even een pauze is, doet hij zijn gewone, opgewonden verhalen over de hel-

Foto C. Steenbergh.

IN DE BOERDERIJ BIJ HET KASTEEL HACKFORT.

dendaden, die hij die week moet bedreven hebben. Gelooven doet niemand hem. Ze weten allemaal wel, dat hij bang is als een wezel, als het er op aan komt, toch zwijgen ze maar, de jongens, omdat ze het spel veel belangrijker vinden en misschien ook uit een onbewust gevoel van medelijden — om hem dat nu maar te laten ditmaal.

Een poosje later wordt er gesjoelbakt.

Wim danst juist opgewonden in het rond, omdat hij voor het eerst van zijn leven drie series heeft gegooid, als er een groter zusje van hem binnenkomt. Ze vraagt of Wim dadelijk mag mee-gaan — naar het ziekenhuis — het broertje is zoo veel erger en wil ze allemaal om zich hebben, van thuis.

— Dan gaat-ie dood, juffrouw! zegeviert onmiddellijk een van de jongens. Altijd — als je allemaal komen mag, gaan ze dood.

* * *

Het jongetje, dat Wim uitgeleide had gedaan tot aan de voordeur, kwam terug met de boodschap: of ze niks zeggen zouden. Wie — en wat, werd niet aangeduid. Enkel dit: niks zeggen. Maar het was bij dat kind dat altijd praatte, altijd alles er uitflapte de zekerste maatstaf hoe hij geschokt was.

* * *

Het was den volgenden Zaterdag. De juffrouw had er eerst wel telkens aan gedacht, die week, wat Wim zeggen zou als hij terugkwam, of hij de bananen nog gebracht had, maar nu wist ze sedert een paar dagen, dat Wim te laat was geweest, dat het broertje gestorven was zonder de bananen.

— Het dubbeltje, juffrouw.

Als iets heel gewoons reikte hij het over — ging toen zitten en zei niets meer.

Even stond de juffrouw verslagen, wat ze nu toch doen moest. Ze kon het hem toch niet laten houden als iets om blij mee te zijn. Er bloemen voor laten kopen, voor het grafje? Het was te weinig en er iets bij leggen zou zijn of er nu een soort zaakje van gemaakt werd. En buitendien — zoo'n heel klein ventje! Hem al te spreken over een graf en wat menschen er mee doen! Toen viel haar oog op het steenen spaarvarken, dat voor haar stond.

— Doe het hier in, Wim.

— Ja. 't Zit al, juffrouw.

— Goed, Wim.

Over het broertje werd niet gesproken.

Wim was de eerste geweest dien middag. Bij iederen volgenden jongen, die binnenkwam, werd het varken zegevierend in de hoogte gehouden.

— Der zit een dubbeltje in. Van mij!

Maar toen een poosje later alles zat en de juffrouw even met lezen ophield om haar aandacht te geven aan een plotseling op-gelaaide twist tusschen twee jongetjes, die eerst stil, naast elkan-

der hadden gezeten, maar elkaar nu, zonder eenige blijkbare reden, verwoed in het haar vlogen, stond Wim zachtjes van zijn stoel op, ging achter de juffrouw staan en met den arm om haar hals fluisterde hij haar in het oor:

— Hij is dood.

Toen ging hij weer zitten — bedaard — of er niets gebeurd was.

M. P. ZAALBERG.

MIDDEL TEGEN KIPPENLUIZEN.

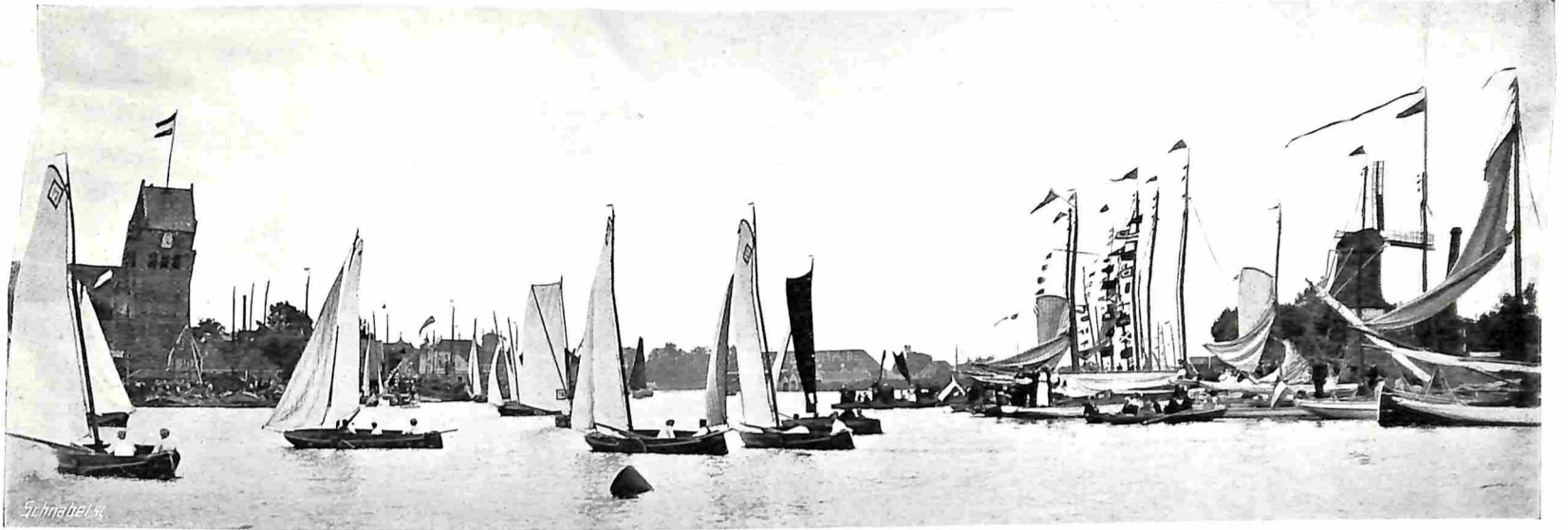
Voor velen die buiten wonen is het een factor die het landleven veraangenaamt, om zelf kippen te houden. Niet alleen het verzorgen en de aanblik op een toom mooie rashoenders, maar ook het genieten van hare heerlijke, voedzame producten verschaft een dagelijks genoegen. Men behoeft waarlijk geen lekkerbek te zijn om eieren van hoenders die in een ruime ren loopen en oordeelkundig gevoerd worden, de voorkeur te geven boven die, afkomstig van loslopende dieren. Bovendien is men nooit zeker dat eieren, in winkels gekocht, versch zijn.

Reinheid der hokken behoort mede tot een goede verzorging en al meent men daaraan nog zoo goed tegemoet te komen, het gebeurt vaak dat kippen, vooral pas aangekochte, door luis danig geplaagd worden hetgeen een nadeelige invloed op de eierproductie heeft. In tijdschriften, de avifauna betreffende, vindt men in de advertentie-rubriek menig recept aangegeven tegen die kwaal, maar m.i. zijn die zoowel voor adverteerenden als voor de couranten, die advertentiën natuurlijk gaarne opnemen, voordelig, doch voor de kippenhouders minder, integendeel dikwijls teleurstellend.

Een zeer goedkoop en aan te raden afdoend middel, dat op jarenlange ondervinding berust, is naar mijn meening dus in „Buiten” niet misplaatst.

Omwikkel de stokken, waarop de hoenders roesten (rusten) met grof wollen gebreide repen, evenals wij sportmensen onze onderdanen met „puttees” omwinden. Oude grof wollen kousen, open gesneden, doen even goed dienst. Bekijk na eenige dagen die reepen aandachtig, en als de hoenders door luizen geplaagd zijn, zal men zien dat de wol vol ongedierte zit. Neem de reepen voorzichtig van de stokken af en stop ze in een emmer kokend water. Na eenigen tijd er uitgenomen, daarna gewassen en gedroogd, worden ze weer om de stokken gewonden. Wanneer men dit eenigen tijd volhoudt, zal ieder kippenliefhebber de voldoening smaken zijne beestjes een weldaad bewezen te hebben, en er zelf voordeel van trekken.

V. H.

HARDZEILEN VOOR GROUW.

GROUW.

HOEVEEL facetten heeft dit edelgesteente, want dat het dit in zijn soort is, staat bij mij muurvast! De gewone toerist, zeiler, die voor het eerst de mooie, stofvrije, op 't laatst overschaduwde weg van 't station naar het dorp bewandelt, krijgt terstond de indruk van welvaart, te danken aan prachtig groenland, aan koöperatie, die de Grouwster boterfabriek deed stichten en aan eigen energie van de fabrikant. Hij ziet links een grote fabriek van brandspuiten en -kasten, waar bovendien de nieuwste motoren en zuivelfabrieksinrichtingen worden gemaakt. Over 't water ziet hij iets verder de geweldige schoorsteen, 't fabrieksgebouw, de houtstekken van een fabriek van kist- en kuiphout. Hij vindt welvaart als zijn weg hem over de twee bruggen brengt in de vierkante kom van het dorp. Wel ontsieren de palen en draden van de elektriese centrale het pad, maar ook deze spreken van modern bedrijf. Het vierkant van nette huizen aan straten om het grote grasveld zegt hem niets, maar daarginds ligt het water, dat hij zoekt, het grootscheepsvaarwater, waar hij terstond op de ruimte is en op Meer en Ee het dorp vergeet. Misschien merkt hij daar, als nog een kenmerk van 't moderne, het waterleidingsgebouw op, dat Leeuwarden van water voorziet en hem te Grouw de gelegenheid gegeven heeft ook in de droogste zomers water op te doen als drink- en waswater.

Wie door het dorp dwaalt, zal er veel meer zien: hij loopt van het vierkant van huizen door stegen vol armoedige kluisken, die er toch zindelijk en net uitzien; en vol trots zal de Grouwster hem brengen naar dat gedeelte, Oosterveld, waar op initiatief van het kerkbestuur met de bouw van nieuwe woningen begonnen is voor enige jaren; vlak daarbij ziet hij de wijkzuster van het Groene Kruis komen uit de lighal. Men vertelt hem van drooggemaakte inhammen of haventjes en hij vraagt met verwondering, waarom er nog zoovele te dempen zijn.

Bij alle nieuws dat hem vol trots gewezen wordt, zoals bij

het nieuwe Wilhelminapark, overal hoort hij weer spreken van die Grote Kerk, want ook dit prachtige park met dichte omanteling, mooie vijver, treurwilgen, waterlelies, bloemperken, geboomte en kanapeebanken is een schenking van de kerk. „De âlde terp” van Dokter Eeltsje Halbertsma is door haar tot een dagelijks genot voor 't hele dorp geworden.

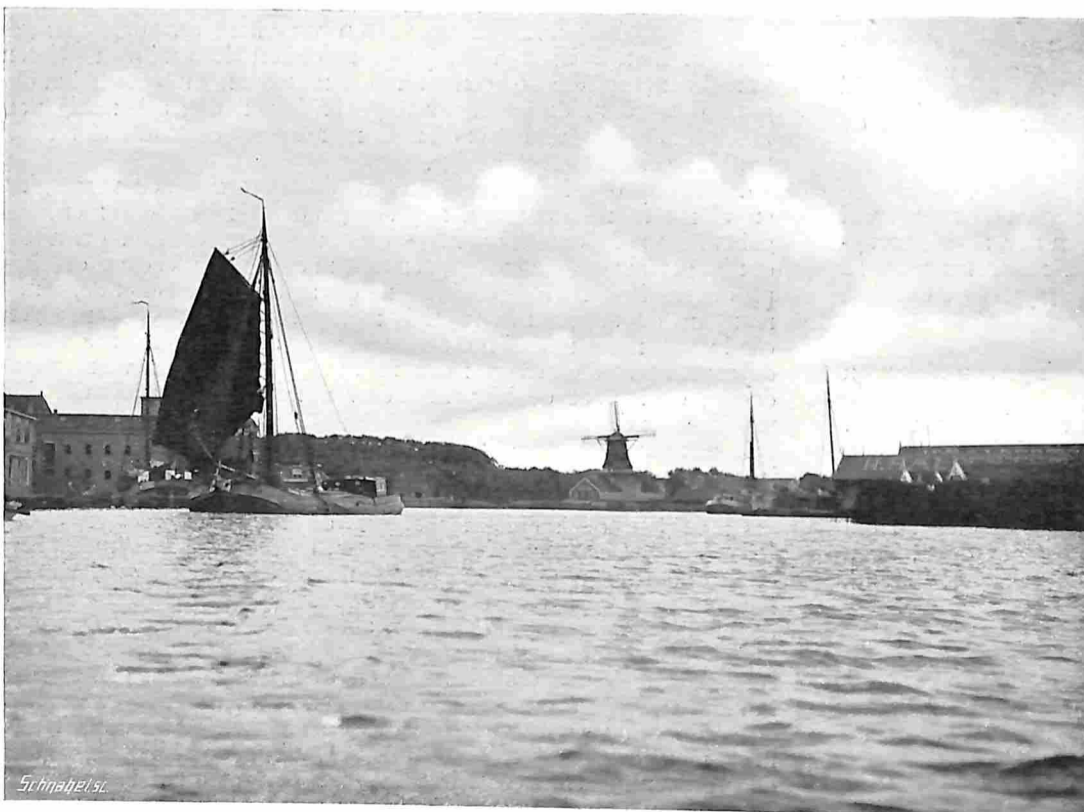
Die kerk, hij moet die zien, en vlak achter het huizevierkant ligt omschaduwde vluchtheuvel, waarop men voor eeuwen hem en de stompe toren gebouwd heeft. Eerst onder een aardige houten poort door met de opschriften: „Quod erit rege” en „Tege quod fuit” en men is op 't kerkhof.

De gewone vreemdeling, die de kerk binnen gaat, ziet met genoegen, dat er elektries licht en centrale verwarming is; maar wie enig gevoel voor historie heeft, zal onmiddellijk gevoelen, dat die kerk het middelpunt van Grouw is, dat d'ár de hele geschiedenis te vinden moet zijn. De mytholoog zal in de naam van de kerk, St. Pieterskerk, al terstond een oude heidense afkomst herkennen, want in deze Germaanse landen werden alle heiligdommen, die eens aan Donar gewijd waren, omgezet in Sint Pieterskerken en hij weet dat de Donardienst nog ouder is dan die van Wodan, dus nog dagtekt van vóór de komst der Romeinen. Als men hem dan nog zegt, dat te Grouw het Sint Pietersfeest gevierd wordt op 22 Febr. net als op Sylt; dat dan de heilige Petrus, zwart, met een ketting rammelend, in de gangen der huizen verschijnt, zo heel anders dan de serene, witbaardige, heilige Nikolaas op zijn schimmel, die immers algemeen voor een vervorming van Wodan wordt gehouden; dan twijfelt hij niet meer aan de oudheid van deze plek als bewoonde plaats, al stond er dan vroeger waarschijnlijk een andere kerk. Is hij historicus, hij zal weten dat Grouw in de oude kronieken van Friesland voorkomt, dat de lijsten, die in het klooster Fulda werden gemaakt van de landen waar men pachten moest ophalen, ook Grouw vermelden; maar vooral de oudheidkenner zal zijn hart kunnen ophalen en zich beurtelings verheugen en bedroeven.

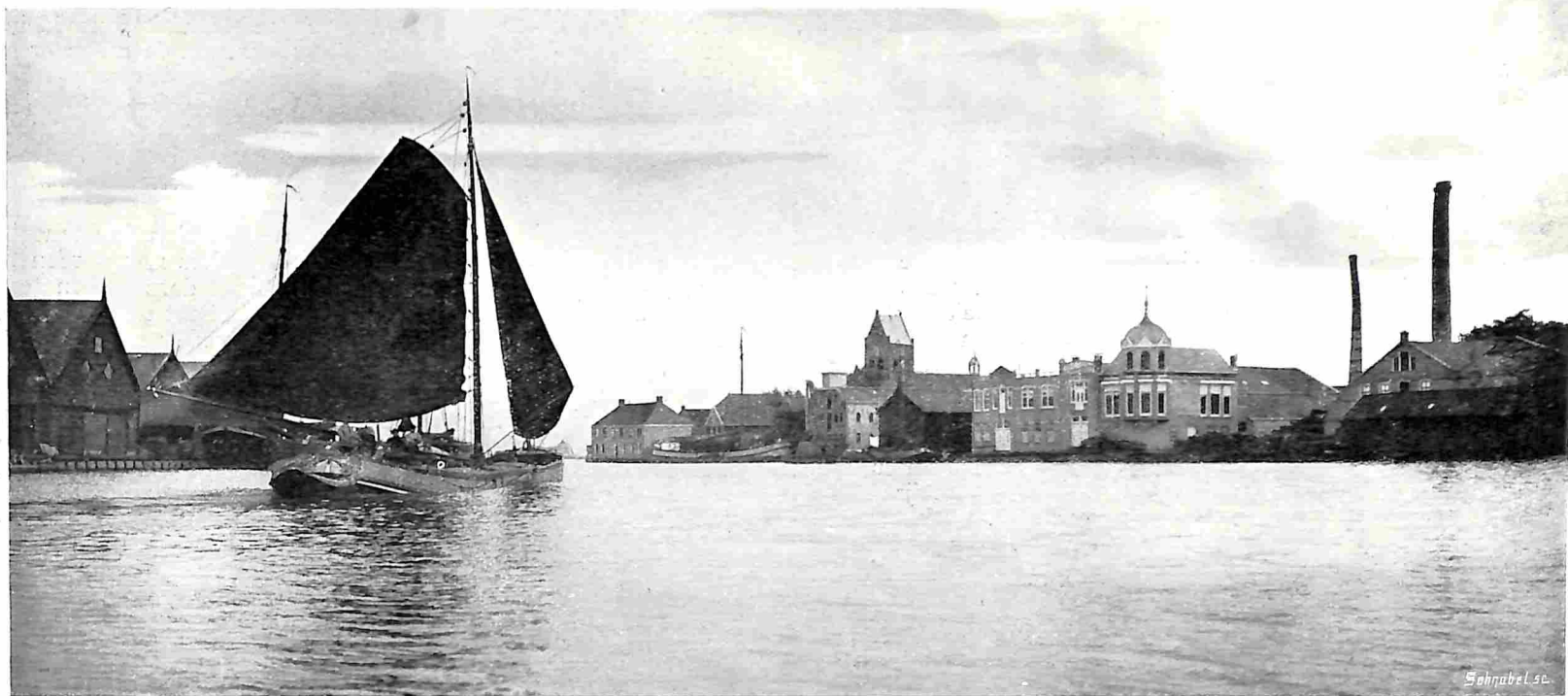
Zie hier een van die oude Romaanse kerken, waarvan men op menige plek de oude vormen nog kan zien, die mooie rondboogvensters aan de Noordkant, de oude grijsgeel-stenen rondboogjes; de gothise ramen aan de Zuidzijde zal hij met weemoed aanzien als het begin van de vervorming en verknoeiing, die dit kerkgebouw heeft ondergaan.

Wat is er al niet mee gebeurd! De oudheidkenners lezen onze hele geschiedenis in. Ze zien de stijlloosheid hier en daar; het oude gesteente is geheel verdwenen onder het nieuwe; dan weer genieten ze van de mooie kerkebanken der Kamstra's enz.; horen met genoegen van de koster dat dat eerbiedwaardige eikenhout voor enige jaren onder de lagen verf vandaan gehaald is. Zij verplaatsen zich bij het opschrift boven de torendeur in het droevige jaar 1672, toen de Grietman en zijn vrouw nieuwe bomen deden planten om de kerk en — ze zullen prijzen wat gedaan is, maar zich ergeren aan de ordinaire keuken aan de Noordzijde tegen de mooie oude kerk geplaatst.

Maar wie histories-aardrijkskundige neigingen heeft, beklimt de toren en ziet door de klokgaten naar buiten. Daar ziet hij de lage waterrijke landen overal, zover hij zien kan doorsneden door sloten, vaarten, omspoeld door meren en poeltjes en hij beseft te beter, waarom deze toren op deze heuvel moest staan, terwijl allen te zamen zich moeten verbazen over de grootheid van deze plaats al in de tijden, toen deze kerk gebouwd werd; want en

GROUW. AAN HET GROOTSCHEEPSVAARWATER.

GEZICHT OP HET ALDE GROUW.

de dodenakker en de kerk zijn verbazend groot. Zelfs blijkt nu nog, zo zal de koster inlichtend zeggen, de kerk groot genoeg voor de gelovigen. En de kerkhistorikus zal vragen: „Zijn er dan zoveel van andere gezinden? Ik heb geen kerk gezien!” Die is er toch, en wel een doopsgezinde, verscholen kerk; de lidmaten verschillen niet zoveel in getal. Andere sekten kent men niet. Ziedaar interessante dingen voor velerlei mensen. De hartstochtelijke Fries ziet in Grouw nog veel meer. Hem is het het dorp van de Halbertsma's. Hier werden zij geboren; hier staan hun ere-stenen nog in hun geboortehuis, nu 't Postkantoor. Daar moet hij heen, als hij een boottocht doet met zijn zanggezelschap, harmonie- of fanfarekorps. Dan wordt er aan de kade geland en men gaat op 't grote plein zijn ovatie brengen: het „Frysk Folksliet” klinkt; dan nog naar „de âlde terp”, nu het moderne park, maar voor de echte Fries: dat mooie plekje, waar Dokter Eeltsje als jongen op speelde en waar men nu in steen zijn borstbeeld heeft geplaatst. Dan is aan zijn Frisisme nieuwe kracht en gloed gegeven en hij gaat gesterkt weer aan boord. En dat is maar goed ook, want het bespaart hem de ergernis van het hooren Hollands spreken van Friese gezinnen, waar vader of moeder van Hollandse afkomst zijn.

Een ding kan hem tot troost dienen, dat deze verhollandsing de tijden door er geweest is en als iets vreselijks, ja als dodend voor het Fries is beschouwd, terwijl de kern van de bevolking even goed het Fries heeft bewaard, als de kerk- en torenmuren diep innerlijk nog van de oude steensoorten zijn en dat ook diegenen, die nu voor het gemak er Hollands spreken, in hun hart Friezen zijn, zo goed als wie ook; wat blijkt zodra men ze aanvalt in hun zwak.

Wat al gezichtspunten! En nu zien zij Grouw van zijn beste kant: het water, de Grouw.

Toerist, nieuwsgierige speurder, historikus, archeoloog, ze zijn eenstemmig in hun lof; van het plein zijn ze zo op de kade; daar ligt hun schip zeilree en daar voor hun het brede water, dat om het dorp heen bocht. Ogen komen te kort. Hoe schilderachtig daar aan de overkant, die beide hoeven in het groen achter de rietwal; scheepstimmermansgeklop klinkt van daar over; daar worden ze gemaakt, de schouwen, die merkwaardige zeilschepen, plat van bodem, hoog van tuig, maar die in de handen van bekwame schippers voor een paar jaar te Amsterdam op het stormige IJ langer zeilende bleven dan de moderne zeilschepen, centreboards enz. En men ziet ze daar zeilen meteen, vooral als 't een Zondag is; dan komen ze al vroeg op het water; ze maken de boel klaar, zien of alles aan boord is, want het geldt een edele strijd: de konkurrenten komen ook; en nu gaat het er op los, elkaar bevechtende met zeilkunst, elkaar de loef afsnijdende, onder- of boven de zeilen elkaar voorbijzeilende; en van de wal af zien vreemdelingen en burgers er naar; van hun eigen bank, waar het doel op staat: „for de âlde manljue” de ouden van dagen, gebogen door het leven en werken, dat achter hun ligt, maar oplevende in de zeilgenietingen en het sportgenoegen.

Daar zien ze door de week de grote tjalken van Groningen naar de Lemmer of Stavoren of omgekeerd, al naar de wind is, in hun zware statigheid voorbijzeilen zonder aan strijken te denken, want hier is het het enige dorp waar met volle zeilen, zonder veel last van de luwte — 't is er breed — de geweldige meest ijzeren schepen kunnen varen. Voor een schilder al genoeg om van te watertanden. Nu pas leren ze Grouw kennen, want het leeft door en om het water.

Hier worden de ladingen rogge met elektrische elevator uit de tjalken gelost en dan komen de beurtschepen ze weer halen van alle hoeken van 't gewest, of motor- en stoomschepen. En ginds links ziet men het grote bedrijf van de kist- en kuiphoutfabriek, noodzakelijk in deze tijd van kistjes boter en chokola. Hier leggen de plezierboten aan; hier komt ieder op zijn tijd kijken naar de lucht, en vragen hoe het weer zal worden. Hier staan de zeilers tegen elkaar te praten of te snoeven, of horen wat „de âlde manljue” er van zeggen.

En onverpoosd drijven met gunstige wind de tjalken voorbij; zeilende slaan ze vaak hun proviand in.

Maar men is natuurlijk allang zelf sloop gegaan in een van de vele pleziervaartuigen die hier liggen, tjotters, boeiers, jollen, motorschepen, centreboards en men drijft langs de huizen van de ingezetenen, die hun voorkant feitelijk aan 't water hebben, waar het het mooiste is, langs schilderachtige wallen, een oliemolen voorbij, dan nog een grote werf, waar men zijn kunst, evenals op de eerste, aan nieuwe uitvindingen beproeft op het gebied van de watersport; en ziedaar de Pikmeer, dat gezellige meer, met zijn oevers van rietwallen omringd, hier en daar hoeven en bomen en in de verte het gebouw van de Leeuwarder waterleiding. Twee eilandjes lokken tot piknikken, maar men

GROUW MET DE GROOTE KERK.

zeilt door de Tynje naar het zeilwater bij uitnemendheid de Wijde, maar vooral lange en egaal diepe Ee.

Men zeilt op de waterwegen naar Heerenveen of naar Drachten, dus te Grouw verenigen met die van Groningen, Leeuwarden, Sneek en de De Lemmer, en men voelt dat men te Grouw in het hartje van Friesland was en nú in het bij uitstek geschikt wat voor het toerisme.

Hier werd dan ook door de A. N. W. B. genoten van het enige schouwspel van het admiraalzeilen, tot mijn spijt, helaas, niet zelf meegemaakt door mij, noch door de bioskoop vereeuwigd.

Hier op de ruimte geniet alles van de rust, van de wolkeluchten, zwevende boven die wijde lage grasvlakten met mooi vee in het malse gras, waar de wolkeschaduw overglijden en het landschap vermooien. Dan door vaarten, waarvan alleen de Grouwster de namen kent, omdat men nooit de moeite genomen heeft ze aan vreemdelingen te leren kennen door wegwijzers of wat dan ook. De A. N. W. B. gaat, meen ik, gelukkig ook dat doen. En men zeilt bij Syteburen om of langs de Hooidam en komt, als men 't geluk heeft dat te vinden in dat paradijs voor de botanikus, het Prinsenhof, uitgeveende plassen, waar de weelderigste plantengroei is, waar land- en waterpartijen in de bontste afwisseling elkaar op volgen, waar men in de diepste stilte die buiten mogelijk is, kan dwalen en piknikken, vissen en genieten; waar een rijke vogelwereld zingt en tsjottert en de buizerd en valk dat jonge leven belagen.

Met de longen vol frisse lucht, met de geest vol kleurrijke en stille beelden, omstoeid door gezonde, bruingebrande kinderen komen de toeristen terug, rekken zich de van het zeilen stramme leden en wandelen in de opgewektste stemming met hun netje vis naar het station; nog een kwartier en ze bereiken het station, met twintig minuten zijn ze te Leeuwarden; maar niemand is verbaasd, als ze niet heengaan, maar onderdak zoeken in de vrij eenvoudige logementen — één noemt zich hotel —, om dit leven voort te zetten.

Wie er blijft, kan nog andere facetten van deze edelsteen leren zien en er vogelkenners horen roemen over de vogelweelde in het voorjaar, als de kieviten duikelen over de velden en de tureluur en grutto roepen, de mooie scholekster er rondstapt, terwijl de lentelucht vol leeuwraken is. Een jager zal hem van het genot van 't jachtbedrijf verhalen doen, dat hij watertandt naar de gelegenheid om ook zelf de slobben, talingen, eendvogels en kar-eenden te belagen; terwijl de kastelein van het logement aan 't water hem verhalen kan doen van winterpret en -sport, als Grouw evengoed het middelpunt van dat alles is, als 's zomers; ja, van een gemengde sociëteit, waar dames en heren eens per week samenkomen. Verder zal de kastelein hem vertellen van het drukke verkeer per slee tussen het Oosten van Friesland met z'n turf en het brandstofloze Westen en Zuiden.

Maar hoe prachtig Grouw ook ligt, hoe groots het zich ook ontwikkelt, voor mij persoonlijk heeft het nog een andere zijde, omdat ik het als kind gekend heb. Dat is een weemoedige, heerlijke herinnering, die mij soms onbillijk maakt voor het prachtige heden. Hier heb ik als jongen geleerd wat het Fries zo kernachtig uitdrukt in het woord „kriich”; geen krijg, maar wedijver. Hier zeilden onze stukjes hout al om 't hardst in de goten, als er geschrobd werd, hier wedijverden wij in het knikkeren, liefst op de moeilijkste plekken, tussen ronde balstenen; hier wedijverden wij in het hoepelen en vlieger-oplaten; hier hadden wij onze eigene hardrijderijen als jongens met eigen prijzen;

hier vooral zeilden onze „plankstukken” om het hardst, onze kleine jongensschepen; hier spanden wij ons in, om de zeilen er zo goed mogelijk bij te zetten, want was het scheepje eenmaal losgelaten, dan besliste onze zeilkunst. Hier zeilden wij met een plank voor zeil, een stuk tapijt of een baalzak, later met een sprietzeil en altijd ging het om het hardst. Voor mij is Grouw het dorp van de „kriich”, de sport, waar het misschien de beste vertaling voor is.

Maar welk een weemoed ook, als men zoveel ouds en moois, zelfs leliks, maar dan toch zo bekend, anders ziet worden of verdwijnen. Die mooie molen midden in het dorp op een terp naast het grasveld, het Groen, hij is verbrand tot tweemaal toe. Toen de justitie de molenaar ook na de tweede maal niet kon vervolgen, zo 't scheen, heeft Grouw hem geboycot tot grote ergernis van heel het land: ik weet het nog best; maar de molenaar is verdwenen, de terp is Groen geworden. Hoe heeft het fabriekswezen van vijf fabrieken mijn dorp van vroeger gewijzigd; wat was het er knus; hoe heeft de tijd huisgehouden onder alles, zelfs onder de dronkaards. De oude, die wij nariëpen en uitjouwden, ze zijn gestorven en de jeugd mist deze gemakelijkheid, want de geheelonthouding, gesteund door de S. D. A. P. heeft heilrijk gewerkt. Ik juich dit ten zeerste toe, maar dat heerlijke griezelen van ons jongens missen ze dan toch.

En welke jongen kan nu nog, uit het potje van de waagmeester met z'n houten been, afsteekboter krijgen op zijn „boltsje”, een krentbroodje haast zonder krenten? De waag is tot woonhuis omgebouwd; de boterhandel is geheel van karakter veranderd evenals het boerebedrijf. Nergens gaat meer de karn, nu de centrifueg werkt in de boterfabriek en wie kan er nu nog een eind meerijden op een hotsende wagen, die boter naar de Waag heeft gebracht?

Mijn oude school is — bewaarschool geworden; ze was niet groot genoeg voor de nieuwe tijd. De Franse school, waar we daarna heengingen, is verdwenen met Monsieur.

Men moet in dat alles hebben meegeleefd, om er de weemoed van te beseffen en zo heeft deze facet voor mij een doffe kant, waar het licht doorheengluurt.

Maar ik moet dat van mij afzetten, want bij veel dat veranderde bleven verreweg de meeste goede zaken die Grouw ons bood; onze kinderen genieten er op hun wijze weer van zoals wij.

En wat boven alles blijft, dat is het water, het prachtige, heldere, nooit bezoedelde, zuivere water met zijn rust. En de vele rustzoekenden in onze daen kan men het niet genoeg zeggen: hier is ze te vinden. Al komen ze bij tientallen, ze lossen zich op in de wijde rust van de wateren van dit ideale rust- en loochd: Grouw.

Op verlangen van den schrijver in „vereenvoudigde spelling”.
Overneming verboden. J. B. SCHEPERS.

FRAAI LOUIS XIV BEELDWERK IN EEN HUIS TE LEIDEN.

HET zij mij vergund, enkele toelichtende woorden te schrijven bij de hier geplaatste afbeeldingen van fraai beeldhouwwerk uit het huis van den heer P. Herfst Jz., aan de Breststraat te Leiden. Ik doe dit gaarne, omdat m.i. hier sprake is van een buitengewoon zeldzaam stuk beeldwerk uit den rijkere tijd van Louis XIV. Wanneer wij in 't algemeen Louis XIV bezien, dan worden wij getroffen door en zekere Romeinsche molligheid, gezwollenheid, zwaarwichtigheid van het modelé, en gevoelen wij iets van bonkerige degelijkheid, die... vooral waar ze in Holland werd geïmporteerd, nooit heeft kunnen verbergen de charmlooze elegantielooze eigenaardigheden van ons Nederlandsche volk.

Wanneer wij in Parijs de ontzettende hoeveelheid Louis XIV voorwerpen bezien, dan spreken deze dingen van nog wat anders dan Romeinsche gezwollenheid... zij geven ons den zwierigen Franschman, in zijn architecturale gebondenheid. Immers de rechte en gebogen lijn, die elkaar afwisselen, zij „binden” den zwierigen geest van den kunstenaar uit den tijd des Zonnekonings. Wanneer wij nu dit afgebeelde werk zien in het huis op de Breststraat te Leiden, dan wanen wij ons in Frankrijk. De slankheid, die in de Louis seize zoo hoogadellijk doet... vinden wij hier onder Louis XIV vorm. De guirlandes, die lauriertak met zijn vruchten, zij breken de architecturale indeeling zoo levendig, en vormen zodoende een hechte constructieve geslotenheid, als de kleine glas-in-lood-vensters dat eveneens vermogen te doen bij de ramen-gaten.

Met een decoratieve vrijheid, die toch de naturalistische gevoelens niet in den weg stond, heeft de kunstenaar aan zijn adelaars in de boogvulling het recht

Foto C. Steenbergh.

DE GROOTE KERK TE GROUW.

Foto Jonker.

GEBEELDHOUWDE DEUR (ACHTERZIJDE) EN TRAP-LEUNING IN EEN HUIS TE LEIDEN.

gegeven, zowel van voren als van achteren een *voorzijde* te hebben,.... ik wil zeggen.... zowel van voren als van achteren worden wij getroffen door den kloek gesneden bek, het vlot-gesneden veerendons, de nijdig-strakke pennen. En dan die weelde van groen en loof er omheen! Met een bravour, en een zakelijke zekerheid-van-techniek, en hier en daar verfijnd, zóó, dat de nerven en de oogen van zoo'n blaadje, als de meest natuurlijke zaak, zich over eenigen krul komen heen leggen. En ook alweer voor die dagen o.i. zoo goed begrepen, om de „rijke” deelen af te scheiden van elkaar door doodnuchtere simpel-geprofileerde vlakken. Daardoor juist komt het werk zoo uitermate tot zijn recht. Een speelsche lust tot sieren, maar gebaseerd op een technische vaardigheid die eerbied afdwingt. De groote deurvlakken, zij geven zoo juist de sier-bedoeling, waar deze wel eens in het gedrang komt bij de opgaande leuning van den trap. Immers daar moet, de as van de versiering staande zijnde, de ornamentiek in links en rechts scheef schragen en geeft in deze vullingen dan ook wel eens een zekere onrust. Maar ook deze „onrust” is zoo innig „van zijn tijd”. Daar bekommerde men zich minder om. Redeneerde zich niet zoo consequent vast.... als wij moderneren.... wel eens *te veel* doen. Men „praatte” niet.. men *deed*. Bijgaande afbeeldingen mogen daarvan getuigen.

WILLEM C. BROUWER.

EEN KWELGEEST.

(Vervolg).

NADAT de huid in den nek voor de vierde maal opengebarsten is, krijgt men de pop te zien, die een minder slanke, meer ineengedrongen gedaante vertoont en in zijdeling-sche richting eenigszins is samengedrukt. De onevenredig groote kop is voorzien van twee adembuizen, waarmede zij, evenals de larve, telkens aan de oppervlakte van het water komt. De pop neemt geen voedsel meer tot zich.

Na ongeveer tien dagen barst de huid open, de volwassen mug komt uit haar masker te voorschijn en blijft nog eenigen tijd op de drijvende pophuid rusten totdat de vleugels goed droog zijn, waarna zij het water verlaat, om er kort voor haar dood terug te keeren, teneinde er haar eieren, 200 à 300 in aantal, af te zetten. In 4 à 5 weken ontstaan hieruit weer geslachtsrijpe muggen. Men kan hieruit gemakkelijk berekenen, wat 'n ontzettend aantal nakomelingen zoo'n mugje in één enkelen zomer kan krijgen!

In ons land komen vooral twee soorten in aanmerking: de gewone steekmug (*Culex pipiens*), die 6.5 m.M., en de ringpootsteekmug (*Culex annulatus*), die 9 m.M.

lang wordt. De eerste is bruin-geel van kleur, terwijl de laatste aan het achterlijf en aan de pooten witte ringen en op de vleugels donkere vlekken vertoont.

De mannetjes steken weliswaar niet, doch zij lokken de „zingen” de bloeddorstige wijfjes nader, wanneer zij een gezicht, handen of andere onbedekte lichaamsdeelen van een slapend mensch hebben ontdekt.

Bij de steekmug komen stekende en zuigende monddeelen voor, bekend onder den naam van zuiger of snuitje. Boven- en onderlip zijn min of meer gootvormig en met de holle kanten naar elkander toegekeerd, terwijl zij vier of vijf steekborstels insluiten, welke als boven- en onderkaken kunnen worden beschouwd. Het wijfje heeft vijf dergelijke borstels, n.l. de twee boven- en de twee onderkaken en de tong, bij het mannetje komen er slechts vier voor, omdat de tong onontwikkeld blijft. Eigenaardig genoeg schijnt hiermede ook het vermogen om te steken verloren te gaan, tenminste de wijfjes steken wél (en zuigen daarbij bloed), de mannetjes niet.

De 5-ledige tasters zijn bij het wijfje veel korter, bij het mannetje langer dan de snuit en ruig behaard. Het mannetje heeft dus, daar ook zijn sprietten vedervormig zijn, op den kop een weelderigen haardos. Onder het zuigen van bloed buigt het wijfje de zachte, gootvormige onderlip, die als scheede dient voor het rustende wapen, knievormig naar achteren en laat een bijtend speeksel in de wonde vloeien, waardoor een ontsteking en het bekende jeuken worden veroorzaakt. Aan een op de hand zuigende mug kan men duidelijk zien, hoe de steekborstels al dieper en dieper naar binnen dringen, daar het bovenste, zichtbare deel van den snuit steeds meer verdwijnt, en hoe de zuigende kwelgeest al dikker en rooder wordt. Men doet 't beste de mug nu niet dood te slaan, daar anders de punt van den borstel in de wond achterblijft en de ontsteking nog verergert. Door den muggenbeet in te wrijven met geest van ammoniak, verdund carbolzuur of glycerine wordt het jeuken verzacht.

De larven van beide soorten leven in stilstaand water. Moerassen, grachten, poelen, slooten, vijvers en regentonnen zijn hun voornaamste broedplaatsen. Dr. Lügger vond in een regenton in Minnesota niet minder dan 19.110 eieren, larven en poppen van steekmuggen!

Evenals meikever- en nonvlinder-plagen eerst verminderden, toen de geheele bevolking der geteisterde streken aan het uitroeien ging, zoo vermag ook tegen de muggen de enkeling niets. De autoriteiten moeten de zaak ter hand nemen. Sluiers van neteldoek, tabaksrook en het inwrijven van onbedekte lichaamsdeelen zijn weinig afdoende beschermingsmiddelen. Vensters

Foto Jonker.

DEZELFDE DEUR AAN DE VOORZIJDE.

van gaas en muskietennetten, zooals in de tropen gebruikelijk, behoeven alleen 's nachts tegen muggenbeten, zonder echter het aantal muggen te verminderen. Van een vermindering der muggenplaag kan pas sprake zijn, zeder in Italië, op Cuba, in de Vereenigde Staten, te Breslau (sinds 1905) en op andere plaatsen tegen deze dieren in alle stadia van ontwikkeling systematisch strijd wordt gevoerd.

Reeds in den winter moet deze beginnen: de eierdragende wijfjes moeten in kelders, donkere hoeken, schoorsteenen, stallen, enz. opgezocht worden met een soldeerlamp of een, zooals men gebruikt om rupsen te verdelgen; de gevonden dieren worden dan dadelijk verbrand.

Volgens berichten in de Duitsche bladen heeft de ingenieur Senger, te Dusseldorf, een toestel ter verdelging van muggen uitgevonden, dat reeds op verschillende plaatsen met succes is aangewend. Het bestaat uit een met benzine gevuld toestel, dat ongeveer 3 uur brandt. De vlam wordt door een in het toestel aanwezige pomp geregeld. Daaraan is een inrichting verbonden om de hitte grooter of kleiner te maken. Het toestel is van een zekerheidsventiel voorzien om explosies te voorkomen.

Reeds sinds 1910 zijn in de stad Dusseldorf een dertigtal dezer pyroforen in gebruik, welke door brandweermannen bediend worden. De kosten bedroegen ongeveer f 5000.

Ook Perzisch insectenpoeder bewijst goede diensten, het mag echter slechts vochtig gebruikt worden, daar het in drogen toestand zeer ontvlambaar is; bovendien roept het inademen van den damp bij vele menschen lastige keelontstekingen te voorschijn. Het is dus beter, een tabaksrookpoeder te nemen, zooals door de firma Georg Boos te Schetzingen in den handel wordt gebracht.

Met veel meer kans op succes kan men den strijd tegen de steekmuggen aanbinden, wanneer zij zich als larve of pop in stilstaand water ophouden. De Italiaan Celli heeft een uit gallol bestaand poeder (Larvicid) samengesteld, dat in Breslau met goede resultaten wordt aangewend. Op een kubieken meter water heeft men drie gram van dit poeder noodig, dat met een beetje water tot pap worden geroerd voordat men het in broedplaatsen werpt. (Wordt vervolgd.) L. F. HOOGSTEDEN.

Foto Haagsch Ill.-Bureau.
DE JONGEGROOTHERTOGIN VAN LUXEMBURG
MARIE ADELAÏDE TIJDENS HAAR VERBLIJF
IN ONZE HOFSTAD.

Merkwaardige ijskronen.

RONDOM Roermond breidde zich tot voor eenige dagen eene groote ijsvlakte uit. De Maas en Roer waren door het water, dat van de Fransche hoogvlakten door België, en van den Eifel uit door het oude Gulikerland tot oens komt, buiten hare oevers getreden.

Vroeger liepen beide rivieren onbedwongen door de ruime lage weiden langs de hooge oevers, die haar verder woelen en graven tegen hielden.

Maar de stadsmagistraat, die van den Gelderschen Hertog Karel op 8 Maart 1492 het recht gekregen had, kleine munt, zilveren en koperen, te slaan, om daarvan eerstens den toren en tweedens batten en dijken te onderhouden, zag met leede oogen die wilde evolutiën der veelarmige waterstroomen.

Steeds was men bedacht ze in te toomen en aan banden te leggen. Men groef door, men vulde aan, zoodat ten slotte beide ingedijkt en overbruggd waren.

Maar wanneer de regentijd gekomen is, de sneeuw op de bergen smelt, dan keert de oude liefde terug, dan zoeken beide haar ouden loop weer op, waar ze haar zooveel scheepjes en schepen, spitsbekken en platbodems op hare sterke ruggen gedragen hadden. Wanneer dan de vorst intreedt, slaat hij bruggen, wijd en zijld, over de groote weiden, over de gezwollen uitloopers en over de oude doorbraken.

Ook dit jaar was dit 't geval.

Maar eerst zakte het water geleidelijk weg en het ijs zakte mede. Van de kanadas op de stadswaie kon het ijs niet dadelijk scheiden om de boomen bleef een ronde schol hangen. De vallende sneeuw sierde ze met een flauwelwitte laag, het afdruppende vocht van de boomen zorgde voor een bijkomende prachtversiering en de vorst tooverde er in de koude nachten de mooie ijskristallen hangers aan. Om de stad zag men tot voor eenige dagen die kristallen ijskronen, afwisselend met reuzenlampenkappen aan de boomen hoog boven het ijs waarvan hier onder een afbeelding is geplaatst, naar een foto, die met veel zorg en moeite genomen is door den heer Doyer, ingenieur van 's Rijks waterstaat.

A. F. VAN BEURDEN.

Schnabel'sc.

Foto Doyer.
IJSKROON OP DE STADSWAIE BIJ ROERMOND.

Foto M. M. Couvée.

PRINSES JULIANA, SCHAATSENRIJDEN LEEREND.